

Zienswijze Creatieve Topregio

Kunstloc Brabant april 2022

KUNSTLOC
BRABANT

Samenvatting

De Provincie Noord-Brabant verkent, ten behoeve van het beleidsontwikkelingstraject Levendig Brabant 2023-2030, wat het betekent om te kiezen voor de ambitie creatieve topregio.

Als creatieve topregio:

- Zijn we als provincie onderscheidend op dit gebied en dragen we dat uit;
- Hebben we een sterke creatieve sector;
- Kunnen we in Brabant maatschappelijke vraagstukken het hoofd bieden.

Ons advies is:

- Kies alleen voor deze ambitie als dit een sector en programma overstijgende ambitie is. Dit betekent dat deze ambitie breed onderschreven wordt en een plek krijgt in de verschillende beleidsdomeinen.
- De provincie werkt opgave gestuurd. Neem de creatieve sector structureel mee in het werken aan de maatschappelijke opgaven en in de opdrachtverlening. Pak als provincie daarbij de voorbeeldrol. Dit omdat de provincie als geen ander het samenwerken tussen verschillende sectoren, overheden, bedrijfsleven en het maatschappelijke middenveld kan aanjagen en stimuleren.
- Focus op een aantal toonaangevende clusters in de creatieve sector zoals de AV-sector, innovatieve gaming of urban arts&sports en clusters waar creativiteit een belangrijke rol kan spelen zoals agrofood. Zet in op maatwerk en sluit aan op de (door)ontwikkeling.
- Zet in op het (inter)nationaal zichtbaar maken van Brabant als creatieve topregio. Benut hiervoor de creatieve sector. Zet innovatieve clusters in als vlaggenschip. BrabantDC kan hiervoor een interessant instrument zijn mits beter gekoppeld aan het veld en verankerd in beleid.
- Ontwikkel investeringsinstrumenten om een creatief klimaat en het werken aan maatschappelijke opgaven te stimuleren. De provincie heeft al een aantal toonaangevende instrumenten die kansrijk zijn om door te ontwikkelen voor deze ambitie.
- Voor het zijn en blijven van een creatieve topregio is een sterke creatieve sector voorwaarde, van de basis tot aan de top. Blijf meerjarig investeren in de creatieve sector in afstemming met landelijke en lokale overheden.

Indien voor deze ambitie wordt gekozen is het zaak die de komende periode in beleid te verankeren en in samenspraak met de creatieve sector en andere stakeholders verder uit te werken.

1. Aanpak

Met deze notitie geeft Kunstloc Brabant, vanuit haar expertise over het creatieve veld, advies aan de Provincie Noord-Brabant over de meest kansrijke invulling van Noord-Brabant als Creatieve Topregio.

We benadrukken dat de ambitie om een creatieve topregio te zijn, niet gerealiseerd kan worden door de creatieve sector alleen. Het perspectief wat we hier schetsen is in die zin beperkt. Voor een volledig beeld is ook het perspectief vanuit andere sectoren relevant.

De provincie Noord-Brabant heeft een set vragen aangeleverd die als leidraad dienen voor deze zienswijze. We geven hier een eerste schets van de kansen die we zien vanuit het creatieve veld en wat er nodig is om deze te benutten en te versterken. Op dit moment ontbreekt echter nog de noodzakelijke informatie om een gedetailleerde uitwerking met voor- en nadelen (bijvoorbeeld kosten) te geven van de in deze zienswijze voorgestelde aanpakken. Daarvoor is het noodzakelijk eerst zicht te krijgen op de mate waarin de ambitie Brabant breed, vanuit verschillende sectoren, gedeeld en ondersteund wordt en hoe dit in het beleidskader gaat landen.

Een kenmerk van een regio waarin creativiteit centraal staat, is dat vooral mét de creatieve¹ sector wordt gesproken en samengewerkt. Om te komen tot deze zienswijze hebben we – na afstemming met de provincie over de opdracht – gespreksessies georganiseerd met Brabantse en landelijke sleutelfiguren die werkzaam zijn binnen de creatieve sector, de overheid, het onderwijs en het bedrijfsleven. In deze sessies is opgehaald wat de huidige situatie is, wat kansen en mogelijkheden zijn en is getoetst welke aanpakken als het meest kansrijk worden ingeschat. Mede op basis van die input hebben wij deze notitie opgesteld. Ons advies is om ook in alle volgende fases het creatieve veld nauw te betrekken bij de totstandkoming van het nieuwe beleidskader.

¹ Wij hanteren in deze zienswijze de term creatieve sector en daarmee bedoelen we de kunst, cultuur en creatieve sector inclusief de creatieve industrie. Daar waar onderscheid relevant is benoemen we de sectoren specifiek.

2. De opdracht

De Provincie Noord-Brabant verkent, ten behoeve van het beleidsontwikkelingstraject Levendig Brabant 2023-2030, hoe de positie als creatieve topregio versterkt kan worden.

Als creatieve topregio:

- Zijn we als provincie onderscheidend op dit gebied en dragen we dat uit;
- Hebben we een sterke creatieve sector;
- Kunnen we in Brabant (maatschappelijke) vraagstukken het hoofd bieden.

De provincie ziet de creatieve sector hierbij expliciet breder dan alleen de culturele sector.

Adviesvraag aan Kunstloc:

De Provincie Noord-Brabant vraagt Kunstloc, in het eerste kwartaal van 2022, een onderbouwd plan van aanpak aan te leveren. Daaruit blijkt hoe de provincie bovenstaande ambitie om creatieve topregio te zijn kan realiseren. In de onderbouwing van het plan van aanpak wordt tenminste antwoord verwacht op de hieronder geformuleerde vragen.

1. Welke kansen ziet Kunstloc voor de toekomst voor het versterken van de Brabantse positie als creatieve topregio?
2. Welke concrete beweging en resultaten zijn er nodig om de provinciale doelstelling te bereiken?
3. Welke inzet is nodig van Kunstloc, de provincie en/of andere partijen om deze kansen te realiseren? Welke aanpakken ziet Kunstloc hier? Welke voor- en nadelen en kosten passen bij de diverse aanpakken?
4. Welke aanpak heeft de voorkeur van Kunstloc en waarom?
5. Ziet Kunstloc het lidmaatschap aan DC als waardevol onderdeel van een aanpak t.b.v. genoemde ambitie en zo ja op welke manier? Zo nee, waarom niet?
6. Hoe verhoudt de voorgestelde aanpak zich tot de huidige inzet van Kunstloc (in 2022)?
7. Ziet Kunstloc met de aanpak die zij voorstelt kansen om in te zetten op Europese subsidietrajecten, zo ja welke?

3. De uitwerking

Vraag 1. Welke kansen ziet Kunstloc voor de toekomst voor het versterken van de Brabantse positie als creatieve topregio?

Zie voor de profielschets van de creatieve topregio bijlage 1.

De kansen om Brabant als creatieve topregio te versterken, gezien vanuit de creatieve sector en passend bij de provinciale overheid, zijn:

- Brabant heeft clusters² zoals Brainport op het gebied van technologie, maar ook samenwerkingsverbanden op het gebied van agrofood, groene chemie en de maakindustrie. Dit maakt dat Noord-Brabant een internationaal concurrerende positie heeft als kennis- en innovatieregio. Er liggen kansen om ook creatieve clusters zoals bijvoorbeeld innovatieve gaming of urban arts en sports in te zetten als "vlaggenschip" van de creatieve topregio en daarmee het potentieel in de provincie en de creatieve sector beter te benutten.
- Brabant is de ideale plek voor creativiteit dankzij de ruimte die er is om te experimenteren en te creëren. Anders dan de Randstad beschikt Brabant over ruimte en een grote bereidheid tot samenwerken. Dit is een kans om het klimaat dat hoort bij een creatieve topregio te versterken.
- Brabant is de kweekvijver van creatief talent dankzij de aanwezigheid van hoogwaardige onderwijsinstellingen, broedplaatsen en campussen. De innovatieve clusters en de ruimte om te creëren en ondernemen, bieden kansen om talenten ook na de opleiding beter te verbinden aan de regio.
- Om complexe maatschappelijke opgaven het hoofd te bieden zijn innovatieve en creatieve oplossingen noodzakelijk. In Brabant wordt al op veel fronten samengewerkt aan opgaven. Er liggen kansen om bestaande samenwerkingsverbanden tussen het bedrijfsleven, de creatieve sector, overheid en het maatschappelijk middenveld te verduurzamen en op basis van bestaand en nieuw beleid nieuwe samenwerkingen te initiëren en stimuleren.
- Uit het Regioprofiel Brabantstad 2021-2024 blijkt de bereidheid van de overheden om zich gemeenschappelijk hard te maken voor beleid gericht op het versterken van het makersklimaat en de creatieve infrastructuur. Dit is een noodzakelijke bouwsteen voor een creatieve topregio.

² Clusters - Industriële districten: <https://www.brabant.nl/onderwerpen/economie/clusters-en-campussen>

De aandachtspunten en behoeften vanuit het creatieve veld waarmee rekening gehouden moet worden bij het vormgeven van provinciaal beleid:

- Beschouw als provinciale overheid de regio als een onderdeel van de wereld – en niet als een begreemd gebied – om zo het potentieel ten volle te benutten en te laten ontwikkelen.
- Om een creatieve topregio te kunnen zijn en blijven, is het garanderen van autonomie voor creatieve makers en kunstenaars een belangrijke voorwaarde. Toegepaste kunst en creativiteit komen altijd voort uit en steunen op autonome creatie. Zonder sterke creatieve sector, kan een creatieve topregio niet bestaan.
- Zorg voor verschillende beleidsinstrumenten die aansluiten op de ontwikkelingen in het veld. Ontwikkel instrumenten waarin investeren centraal staat. Maak daarnaast onderscheid tussen instrumenten: voor het versterken van de creatieve industrie, voor het verbinden van creatieven met maatschappelijke opgaven en innovaties en voor autonome ruimte voor experiment en ontwikkeling.
- Brabant is rijk aan projecten en initiatieven die een bijdrage leveren aan de ambitie, maar deze zijn vaak tijdelijk van aard en ad hoc. Om een klimaat te ontwikkelen waarin creëren, experimenteren en pionieren gemeengoed zijn, is langlopend beleid essentieel waarin investeringen die dit klimaat stimuleren zijn opgenomen.

De aandachtspunten die er zijn bij het nastreven van deze ambitie:

- De drie gestelde opgaven (de vitaliteit van de regio en de mensen; de aantrekkelijkheid van Brabant; de kwaliteit van het Brabantse natuur- en cultuurlandschap) uit de startnotitie Provinciaal Beleidskader Levendig Brabant 2023-2030 sluiten (nog) niet aan op de ambitie creatieve topregio, waarin het maakklimaat, ruimte voor creativiteit, het verbinden van sectoren en internationaal profileren juist centraal staan.
- Als de provinciale overheid zich met deze ambitie teveel richt op de creatieve top dan bestaat het risico de basis daaronder kwijt te raken. Een voorbeeld: Als de kloof tussen het kunstvakonderwijs en de beginnende (beroeps)praktijk blijft bestaan, dan trekt creatief talent weg. Juist een provinciale overheid zorgt voor verbindingen tussen lokaal en (inter)nationaal en tussen de basis infrastructuur en de top.

Vraag 2. Welke concrete beweging en resultaten zijn er nodig om de provinciale doelstelling te bereiken?

De provinciale doelstellingen zoals meegegeven in de opdrachtnotitie:

- a) Als provincie zijn we onderscheidend op dit gebied en dragen we dat uit;
- b) Hebben we een sterke creatieve sector;
- c) Kunnen we in Brabant (maatschappelijke) vraagstukken het hoofd bieden.

Om aan deze doelen te kunnen werken, zien wij de volgende bewegingen en resultaten waar de provincie op in kan gaan zetten:

Van	Naar
Projectmatige samenwerking	Duurzame samenwerking
Opdrachtgever en -nemerrelatie	Partnerschap
Sectoraal beleid	Integraal beleid gericht op maatschappelijke opgaven
Subsidiëren	Investeren
Aanbodgericht beleid	Beleid gericht op het stimuleren van een ontwikkelings- en maakklimaat
Regionaal denken en profileren (begrensd)	(Inter)nationaal denken en profileren (onbegrensd)

Om een bijdrage te leveren aan deze bewegingen kan de provincie:

1. Investeren

Door meerjarig te investeren in de creatieve sector, ontstaat meer ruimte voor creativiteit en wordt het vestigingsklimaat voor creatieve ondernemers aantrekkelijker. Er is dan zekerheid dat ontwikkelingen en experimenten kunnen worden doorgezet.

Resultaat is dan:

- dat in Brabant een fijnmazig en veelzijdig geheel van creatieve voorzieningen kan blijven bestaan, waarmee ook het klimaat om je te blijven ontwikkelen als creatieve maker en om te innoveren gevoed blijft;
- dat de keten van opleidingen tot werkplaatsen, broedplaatsen en tot presentatieplekken verder wordt versterkt. Daardoor kan meer creatief talent zich aan de regio verbinden;
- dat de creatieve sector zich makkelijker kan verbinden aan andere sectoren en opgaven doordat er zekerheid is dat daar middelen voor zijn. En andersom wordt het daarmee voor de andere sectoren ook makkelijker de creatieve sector te betrekken bij het vinden van een oplossing voor vraagstukken en opgaven;
- dat de provincie het goede voorbeeld geeft aan lokale overheden en het bedrijfsleven en laat zien dat het loont om te investeren in (de samenwerking met) de creatieve sector.

2. Stimuleren

De provincie stimuleert lokale overheden en andere domeinen om de creatieve sector structureel te betrekken bij maatschappelijke opgaven zoals de verbetering van de leefomgeving, de circulaire economie, duurzaamheid, sociale participatie etc. Daarnaast geeft de provinciale overheid zelf het goede voorbeeld door structureel samen te werken aan de provinciale opgaven mét het creatieve veld.

Resultaat is dan:

- dat in Brabant het aantal creatieve ondernemers toeneemt dat werkt aan maatschappelijke opgaven en/of voor andere sectoren;
- dat duurzame samenwerking rondom maatschappelijke opgaven ontstaat;
- dat creativiteit integraal onderdeel is van alle beleidsagenda's;
- dat innovatieve oplossingen worden ontwikkeld voor provinciale en maatschappelijke opgaven en voor ondernemersvraagstukken;
- dat tussen de creatieve sector, overheid en andere sectoren partnerschap ontstaat.

3. Profileren

Samen met het creatieve veld, de Brabantstad-partners en andere stakeholders kan de provincie het profiel – nationaal en internationaal – verder uitdragen.

Resultaat is dan:

- dat Brabant internationaal bekend staat – binnen en buiten de creatieve sector – als een regio waar ruimte is voor ontwikkeling, experiment en innovatie. Dat maakt samenwerking met Brabantse spelers aantrekkelijk;
- dat meer creatieve ondernemers en innovatieve clusters zich verbinden aan Brabant;

Vraag 3. Welke inzet is nodig van Kunstloc, de provincie en/of andere partijen om deze kansen te realiseren? Welke aanpakken ziet Kunstloc hier? Welke voor- en nadelen en kosten passen bij de diverse aanpakken?

Wil je als provinciale overheid een bijdrage leveren aan het versterken van de positie als creatieve topregio, dan is het advies: sluit aan op de initiatieven en ontwikkelingen in het veld. Geef letterlijk ruimte aan creativiteit. Wees voorbeeldstellend door de creatieve sector als partner een rol te laten vervullen bij de provinciale opgaven en vervul een regiefunctie om ontwikkelingen en initiatieven te verbinden en te versterken.

Van alle betrokken partijen is inzet van belang. Ook voor de provincie geldt immers dat zij partner is in het werken aan deze ambitie en daarbij afhankelijk is van andere overheden en organisaties. Stel samenwerking en co-creatie centraal in het vormgeven en uitvoeren van het beleid.

Aanpakken

Hieronder doen wij een uitwerking van de mogelijkheden die wij zien om te werken aan deze ambitie. Zodra de provincie een ambitie heeft vastgesteld kunnen de daarbij passende onderdelen nader worden uitgewerkt. Dit betekent dat kosten en voor- en nadelen per onderdeel niet opgenomen zijn in deze zienswijze.

Stimuleer de doorstroom van talent naar de Brabantse beroepspraktijk. Professionals met een kunstvak- of creatieve opleiding zijn bij uitstek opgeleid om een bijdrage te leveren aan transitievraagstukken. Noord-Brabant is met de vele onderwijsinstellingen al jaren hofleverancier van creatief toptalent. Benut de kweekvijver die Brabant is. In het curriculum van creatieve opleidingen bestaan al verbindingen met andere opleidingen en andere sectoren, maar dit kan versterkt worden. Knelpunt is het aanbod van voldoende ontwikkel- en leerplekken in de praktijk tijdens en na de opleiding.

- Ontwikkel samen met de (creatieve)opleidingen een aanpak om voor studenten de toegang tot ontwikkel- en leerplekken in Brabant te verbeteren. Naast het bieden van inzicht en ondersteuning en het toegang geven tot netwerken en broedplaatsen, kan ook gedacht worden aan het opzetten van validatiecentra van waaruit onderzoekstrajecten of stages worden georganiseerd bij bedrijfsleven, overheid of maatschappelijke instellingen.
- Stimuleer opdrachtgevers uit het publieke domein om opdrachten aan te bieden aan startende makers. Met de werkwijze De Kunstopdracht krijgen Brabantse makers, die aan het begin van hun loopbaan staan, de kans om samen te werken met een opdrachtgever uit het publieke domein. In het kader van de gebiedsopgave Van Gogh Nationaal Park en de energietransitie is deze werkwijze al succesvol ingezet.
- Brabant is koploper in Nederland met het succesvolle talentontwikkelingsprogramma Talenthub. Met dit programma wordt een duurzame samenwerking in het veld mogelijk gemaakt om talentvolle makers op maat te ondersteunen in hun ontwikkeling. De hubs Design to Market en Next zijn daarbij specifiek gericht op het ondernemen in andere sectoren.

- Blijf inzetten op talentontwikkelingsprogramma's. Betrek de Brabantse grote steden bij dit beleid, niet alleen omdat de samenwerkingspartners in de hubs mede afhankelijk zijn van de gemeentelijke financiering, maar ook omdat het programma aan kracht wint als de provincie en steden de handen ineenslaan.
- Onderzoek binnen de hub-werkwijze hoe het werken aan maatschappelijke opgaven door creatieven meer focus kan krijgen.
- Zet de toptalenten en succesvolle initiatieven in de spotlight. Dit heeft aantrekkingskracht op (beginnende) makers.

Investeer in de creatieve sector omdat de autonomie van de maker, de creatieve ontwikkeling, het pionieren en het experimenteren, allemaal voorwaarden zijn voor het zijn en blijven van een creatieve topregio. En de creatieve sector kan met verbeeldingskracht nieuwe invalshoeken voor maatschappelijke vraagstukken ontwikkelen.

- Ontwikkel meerjarig (cultuur)beleid gericht op deze ambitie, op het versterken van de creatieve sector, op de duurzame samenwerking met de creatieve sector en de inzet daarvan voor (maatschappelijke) vraagstukken.
- Sluit met het beleid en de financieringsinstrumenten aan op ontwikkelingen en initiatieven die gaande zijn in het veld. Investeer in de ambitie om creatieve topregio te zijn en blijven en wees bewust dat er alleen een top kan zijn dankzij een solide basis. Kennis over de wisselwerking tussen lokale, provinciale en landelijke financiering voor het creatieve veld is van groot belang bij het uitwerken van het instrumentarium.
 - Benut de expertise in het veld en bij de kennis- en uitvoeringsinstellingen. Ontwikkel een werkwijze – bijvoorbeeld een denktank met stakeholders uit het veld – om bestuurders en beleidsmakers te blijven voeden met de ontwikkelingen en kansen uit de praktijk.
 - Stel een kwartiermaker aan die nieuwe ontwikkelingen volgt en deze kan stimuleren zoals met de werkwijze van het arrangeursproject³.

³ <https://embed.kumu.io/15c21cc327eec163c08395a2fdf4a0c3#de-waarden-van-het-project/randvoorwaarden-arrangeursrol>

- Breng samenhang en differentiatie aan in het financieringsinstrumentarium.
 - o Zorg dat bestaande en nieuwe financieringsinstrumenten voor cultuur zoals de meerjarenregelingen, buurtcultuurfondsen, het impuls geldenprogramma en het Brabant C fonds op elkaar en bij andere (landelijke) fondsen of financiers aansluiten. Van de basis tot aan de top, zodat de creatieve sector zich kan blijven versterken en doorontwikkelen en er ruimte is om verbinding te maken met opgaven en andere sectoren. Zorg daarbij dat het instrumentarium divers genoeg is om maatwerk te leveren.
 - o Stap af van de term 'subsidie' en werk met de term 'investeringen'. Door het hanteren van deze term wordt de sector vertrouwen toegekend op basis van de waarde die hij levert, zowel artistiek, maatschappelijk als economisch.
 - o Stimuleer het cultureel ondernemerschap en het samenwerken met andere sectoren. Wil je een grotere bijdrage leveren aan de ambitie, dan is een inhoudelijke doorontwikkeling van de huidige Impuls geldenregeling noodzakelijk.
 - o Ontwikkel financieel instrumentarium dat experimenteer- en ontwikkelruimte biedt aan makers die werken aan maatschappelijke opgaven. Dit draagt bij aan het partnerschap van de creatieve sector bij maatschappelijke vraagstukken.
- Ontsluit (meer) landelijke en Europese fondsen gericht op het versterken van de creatieve industrie en het werken aan maatschappelijke opgaven. Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie is een van die fondsen. Hier maken partijen in Brabant al gebruik van. Ook het Europese programma Creative Europe (2021-2027) met het Creatieve Innovations Lab, dat spelers uit verschillende culturele en creatieve sectoren stimuleert innovatieve digitale oplossingen te ontwerpen en te testen, is een kansrijk voorbeeld van een fonds dat beter ontsloten kan worden voor partijen in Brabant.
 - o Er kan ingezet worden op het bieden van meer kennis, informatie en ondersteuning aan het veld om van dit soort fondsen gebruik te maken.
 - o In samenwerking met DutchCulture⁴ kan overzicht en advies geboden worden aan het Brabantse creatieve veld over Europese en internationale ondernemings-, netwerk en financieringsmogelijkheden.

⁴ www.dutchculture.nl

Stimuleer een aantrekkelijk vestigings- en ontwikkelklimaat.

(Creatieve) ondernemers en makers ervaren in Brabant ruimte om te ondernemen, experimenteren en innoveren.

- Verbind Brabant met de (landelijke en internationale) regio's die net als Brabant inzetten op innovatie en waar een win-win in uitwisseling van kennis en ervaring ligt. Benut en ondersteun op maat de innovatieve clusters die hierop in willen zetten.
 - o Verbind Brabantse creatieve en innovatieve netwerken met elkaar. BrabantDC kan hier een rol in spelen als dit netwerk zich verder doorontwikkelt als een vehikel voor en door het veld. Focus de inzet van BrabantDC op een van de innovatieve of creatieve clusters in Brabant, zoals Agrofood of innovatieve gaming. Dan is de kans groter dat deelname aan dit netwerk naast bestuurlijke uitwisseling ook concrete internationale samenwerking en zichtbaarheid oplevert. (Zie ook antwoord vraag 5, p.15)
- De infrastructuur voor de creatieve sector, als het gaat om werkplaatsen, broedplaatsen en betaalbare werkruimte, staat onder druk. Deze plekken, waar vaak een mix van creatieve en ambachtelijke ondernemers werkt, bieden letterlijk ruimte om te creëren, experimenteren en ontwikkelen. De werkplaatsen en broedplaatsen werken veelal internationaal. Dit draagt ook bij aan de profilering van Brabant. Maar deze voorzieningen zijn vaak afhankelijk van lokale financiering en staan de afgelopen jaren onder druk.
 - o Stimuleer lokale overheden om beleid te ontwikkelen op dit gebied om zo deze noodzakelijke voorzieningen en kwetsbare infrastructuur te versterken. Onderzoek op provinciaal niveau hoe het beleid rond broedplaatsen en ateliercomplexen is vormgegeven en kom tot kennisuitwisseling met gemeentes hoe er voor creatieven voldoende fysieke ruimte is. Wil je dit goed doen, dan vraagt dit een verkenning met lokale overheden.

Stimuleer het samenwerken aan maatschappelijke opgaven. Het 'spreken' van elkaars taal en het kennen van de opgaven van de ander zijn een voorwaarde voor samenwerking. Dit vraagt een wederzijdse (tijds)investering en een inzet op het creëren van draagvlak.

- Stimuleer duurzame samenwerking. Maak afspraken op bestuurlijk niveau dat de inzet van creativiteit een vast onderdeel van het werken aan provinciale opgaven is. En neem dit vervolgens mee in de trajecten waarbij de provincie partner of opdrachtgever is. Onderzoek op welke manier de samenwerking met de creatieve sector kan worden meegenomen in de beleidskaders Leefomgeving, de Economische Innovatie agenda, Innovatie Agenda Landbouw en Voedsel en de Brabantstad agenda. Bij een aantal ontwikkelingen zoals het Van Gogh Nationaal Park en de Zuiderwaterlinie is al aandacht voor het inzetten van creatieve denkkraft. Maar dit kan nog steviger worden vormgegeven.

- Ondersteun initiatieven in het veld waar de verbinding tussen creatieve sector en maatschappelijke vraagstukken tot stand wordt gebracht. Voorbeeld is het What if Lab⁵ van de Dutch Design Week waar ontwerpers gekoppeld worden aan een innovatievraagstuk in de samenleving of het bedrijfsleven. Maar ook de landelijk opererende Sociaal Creatieve Raad is een relevant initiatief dat zich inzet om de creatieve sector een bijdrage te laten leveren aan de samenleving van de toekomst. Ook het Nieuwe Europese Bauhaus, een ecologisch, economisch en cultureel project, gericht op het combineren van design, duurzaamheid, toegankelijkheid, betaalbaarheid en investeringen om het Europese Green Deal te helpen realiseren, is interessant in dit kader. Er liggen al samenwerkingsverbanden met de Dutch Design Foundation.
 - Bekijk of deze methodieken of initiatieven breder inzetbaar zijn of versterkt kunnen worden om meer verbindingen tussen de creatieve sector en maatschappelijke opgaven in Brabant tot stand te brengen.
- Stimuleer tweerichtingsverkeer door investeringsmogelijkheden uit andere beleidsdomeinen beter te laten aansluiten op deze ambitie. Denk aan het Brabant Startup Fonds⁶. Deze is gericht op economische groei en innovatiekracht bij start-up trajecten en sluit inhoudelijk aan op de ambitie. Maar voor creatieven is het aangaan van een lening voor de start-up fase vaak niet haalbaar. De risicoreserves, bij met name de kleine spelers in de creatieve sector, zijn beperkt. Door te investeren in de start-up fase wordt de partnerpositie van creatieve ondernemers versterkt.
 - Onderzoek op welke manier dit in het huidige instrumentarium een plek kan krijgen of welk instrument hiervoor ontwikkeld kan worden. Vorm en inhoud hangen af van de gekozen inhoudelijke en financiële kaders.
 - Stimuleer en ondersteun ook andere overheden en partijen in Brabant om duurzame samenwerking met de creatieve sector te realiseren. Bied kennisuitwisseling, goede voorbeelden en inhoudelijk advies aan lokale overheden over hoe creativiteit ingezet kan worden bij het realiseren van hun beleid en opgaven.

⁵ <https://ddw.nl/nl/what-if-lab>

⁶ <https://www.braventure.nl/>

Geef als provinciale overheid het goede voorbeeld en profileer de regio (inter)nationaal.

- Incorporeer de samenwerking met creatieven in de eigen organisatie en processen (*practice what you preach*) – de provincie is hier voorbeeldstellend. In andere beleidsdomeinen binnen de provincie worden al samenwerkingsverbanden gelegd met de creatieve sector. Het Team Innovatieve Organisatie faciliteert bijvoorbeeld de ambtenaren van de provincie om te innoveren, meer impact te bereiken en meer gebruikersgericht te werken. Op dit moment wordt onderzocht of een *artist in residence* gekoppeld kan worden aan dit programma.
 - o Betrek creatieven bij de beleidsontwikkeling door in samenwerking en co-creatie te komen tot beleid. (Zie ook het voorstel denktank p.9) .
 - o Deel dit soort initiatieven, processen en de opbrengsten daarvan met relevante partners.
- Maak succesvolle aanpakken in de regio op het gebied van beleid, samenwerking en innovatieve oplossingen zichtbaar bij de diverse stakeholders op lokaal, regionaal en (inter)nationaal niveau.
 - o BrabantDC bijvoorbeeld kan een rol spelen bij het bestuurlijk uitdragen van goede voorbeelden op een internationaal podium.
 - o Benut de contacten met ambassades en consulaten om voor partijen uit Brabant internationaal deuren te openen. Neem de creatieve sector mee op handelsmissies. Kijk ook naar een regio zoals Baden- Württemberg die kan wedijveren met onze Brainport-regio. Zij zetten vol in op het internationaal profileren van het creatieve potentieel uit de regio door bijvoorbeeld deel te nemen aan de wereldtentoonstelling en aanwezig te zijn op internationale platforms.
- Maak zichtbaar welke effecten de inzet van creatieven en creativiteit heeft op bijvoorbeeld agrofood bij AgriFood Capital, ZLTO, Food Tech Brainport en Grow Campus.
 - o Het bepalen van de thema's en hoe de impactmeting eruit kan zien vraagt nadere uitwerking en samenwerking met relevante partners. Over de effecten van de inzet van creativiteit voor positieve gezondheid zijn al diverse relevante onderzoeken verschenen die kunnen dienen als voorbeeld.
- Maak bewijslast (het werken aan opgaven door creatieven) zichtbaar. Neem het werken in opdracht mee in de onderzoeksinstrumenten die je hebt.
 - o Neem het werken aan maatschappelijke opgaven door creatieven mee in het tweejaarlijkse onderzoek De Waarde van Cultuur.

Vraag 4. Welke aanpak heeft de voorkeur van Kunstloc en waarom?

Het heeft onze voorkeur om in de eerste plaats in te zetten op het investeren in een sterke sector en het stimuleren van samenwerken aan maatschappelijke vraagstukken. De profilering van de regio is dan een logisch gevolg op behaalde resultaten.

De creatieve sector moet in ieder geval nauw betrokken zijn bij het inkleuren van het beleidsinstrumentarium. Het heeft tijd en onderzoek nodig om op basis van de gekozen ambitie en de beschikbare middelen de meest kansrijke aanpak (combinatie van bovenstaande voorstellen) te kunnen bepalen.

Vraag 5. Ziet Kunstloc het lidmaatschap aan DC als waardevol onderdeel van een aanpak t.b.v. genoemde ambitie en zo ja op welke manier? Zo nee, waarom niet?

Het BrabantDC netwerk hangt op dit moment onvoldoende aan het beleid. Bij de keuze voor deze ambitie kan het DC netwerk zeker een onderdeel zijn van het instrumentarium. Focus dan, naar voorbeeld van Flanders, de inzet van BrabantDC op een thema dat geënt is op een van de innovatieve samenwerkingsverbanden of topsectoren in Brabant, zoals de agrofood- of de game-industrie. Door het koppelen van het netwerk aan een specifiek thema is de kans groter dat het netwerk naast bestuurlijke uitwisseling ook concrete internationale samenwerking en zichtbaarheid oplevert. Onderzoek samen met partners uit het veld op welk thema of welke sector de toegevoegde waarde van DC op dit moment het grootste is.

Vraag 6. Hoe verhoudt de voorgestelde aanpak zich tot de huidige inzet van Kunstloc (in 2022)?

Op basis van de gekozen ambitie en de daarbij horende doelstellingen worden de beleidsinstrumenten en kennis- en uitvoeringsorganisaties ingezet. Kunstloc is een wendbare organisatie en kan ingezet worden om beleidsdoelstellingen en programma's uit te voeren. In de opsomming van bovenstaande mogelijkheden zitten veel elementen waar Kunstloc nu maar ook straks een bijdrage aan kan leveren.

Vraag 7. Ziet Kunstloc met de aanpak die zij voorstelt kansen om in te zetten op Europese subsidietrajecten, zo ja welke?

Zoals gezegd adviseren wij om aan te sluiten op ontwikkelingen in het veld. Europese subsidietrajecten bieden zeker kansen om ontwikkelingen en innovaties te versterken, verbreden of versnellen. Betrokkenheid en ambitie vanuit het veld zijn daarbij een voorwaarde.

Extra ondersteuning van Brabantse initiatieven bij het aanvragen van landelijke en Europese fondsen en regelingen gericht op de creatieve industrie en innovatie kan helpen. Om welke specifieke fondsen het dan gaat moet nader onderzocht worden. Zie ook de uitwerkingen onder vraag 3 (p.8). Daarin noemen we DutchCulture als interessante samenwerkingspartner met kennis over Europese subsidietrajecten en het programma Creative Europe als kansrijk ondersteuningsprogramma waar initiatieven uit de regio meer gebruik van zouden kunnen maken.

Bijlage 1.

Profielchets Creatieve topregio

Noord-Brabant is een Creatieve Topregio waarin pionieren en experimenteren gemeengoed zijn. De creatieve sector is bloeiend en divers. De creatieve infrastructuur biedt ruimte om je autonoom en artistiek te ontwikkelen. Dankzij alle goede voorzieningen worden bewoners en bezoekers dagelijks gevoed met kunst, creativiteit en verbeeldingskracht. Mensen mogen er 'buiten de lijntjes' kleuren en doen er doorlopend nieuwe inzichten en ervaringen op. Voor de overheid, het bedrijfsleven en het maatschappelijke veld is creativiteit onmisbare voeding voor ontwikkeling en vernieuwing.

Brabant is internationaal toonaangevend als kweekvijver van creatief talent dankzij de hoogwaardige onderwijsinstellingen, broedplaatsen en campussen. De Creatieve Topregio onderscheidt zich ook dankzij het makersklimaat en de manier waarop er binnen en tussen verschillende sectoren in de samenleving wordt samengewerkt. Professionals uit de creatieve sector werken samen met andere sectoren, de overheid en het onderwijs bij het ontwikkelen van innovatieve oplossingen voor diverse vraagstukken op het gebied van agro, mobiliteit, circulaire economie, duurzaamheid, leefbaarheid en technologie. Het creatieve veld is daarmee een vanzelfsprekende partner in het aanpakken van maatschappelijke thema's. Clusters zoals Brainport op het gebied van technologie, maar ook clusters op het gebied van de gaming, agrofood, groene chemie en de maakindustrie verbinden zich aan Brabant vanwege die vanzelfsprekende aanwezigheid van creativiteit.

De Creatieve Topregio reikt ver voorbij de geografische grenzen van de provincie dankzij haar positie binnen het wereldwijde creatieve netwerk en de mogelijkheden om op afstand te ondernemen en maken. De Creatieve Topregio springt internationaal in het oog als belangwekkende samenwerkingspartner voor het innovatieve bedrijfsleven, is koploper in onder meer design en de audiovisuele industrie en kweekvijver van talent. Het heeft een aanzuigende werking op pioniers die in Brabant een goede voedingsbodem vinden om zich verder te ontwikkelen.

Bijlage 2.

Deelnemers gesprektafels

Wij danken de stakeholders uit het veld die een inhoudelijke bijdrage hebben geleverd aan deze zienswijze.

Ellen Rass (Dutch Design Foundation), Paulien Mandos (De Kunst van Brabant), Femke van Hest (Gemeente Den Bosch/ internationalisering BrabantStad), Heleen Alberdingk Thijm (Kunsten '92/ Creative deal), Jalila Essaïdi (kunstenaar en ondernemer), Katja Lucas (Dutch design foundation), Leon van Rooij (Playgrounds), Angelique Spaninks (MU), Johan Gielen (waardenvast), Matthijs Bosman (independant Arts and crafts professional), Mandela Wee Wee (acteur en Verkenner diversiteit en inclusie), Jos Hardeman (Designforum/ coördinator Talenthub Design) en Arthur Kok (Fontys), Joy Arpots (BrabantC)

